

Kancelarie prawne partnerem firm chemicznych

Polski przemysł chemiczny ma duży potencjał i pewną przyszłość przed sobą. Jednak warunkiem, który musi spełnić, aby ta przyszłość stała się także rzeczywistością, jest zapewnienie sobie rozwoju i podniesienie innowacyjności.

Przyszły sukces firm chemicznych zależy od czynników wewnętrznych, czyli tego, czy dana firma jest konkurencyjna i ciągle się unowocześnia, a także od wielu czynników zewnętrznych. Zmieniające się ceny surowców na światowych rynkach czy wzrastające potęgi producentów rosyjskich i chińskich, czyli tzw. zmiany rynkowe, na które firmy z branży chemicznej muszą nieustannie reagować, w większości nie są od nich zależne. Jednak są też takie elementy środowiska, na które firmy jak najbardziej mogą mieć wpływ. Bezpośrednie oddziaływanie mają np. zmiany legislacyjne, które wpływają na rozwój branży chemicznej i jej kształtowanie się, a jednocześnie są czymś, na co owa branża i jej poszczególne firmy – wbrew powszechnej opinii – mogą mieć niemały wpływ.

Czynniki wewnętrzne oddziałujące na funkcjonowanie firm, na które mają one wpływ, są fundamentem potrzebnym do osiągnięcia najlepszych rezultatów i stałego wzrostu. Ten cel powoduje, że firmy działające w sektorze chemicznym nieustannie stykają się z regulacjami prawnymi. Ich wielkość, rodzaj działalności i złożoność powodują, że wymagają szczególnego doradztwa w dziedzinie finansowania, fuzji i przejęć oraz restrukturyzacji.

Ciągły rozwój wymaga pomocy prawnej w zakresie działalności na rynkach kapitałowych i doradztwa korporacyjnego. Prowadzenie szeroko zakrojonych działań związane jest ze stałym podejmowaniem decyzji biznesowych oraz zawieranie kontraktów z innymi podmiotami, przy których szczególnie mocno wymagana jest profesjonalna obsługa prawna.

Firm chemicznych, z racji oferowanego asortymentu i sposobu dystrybucji, dotyczą również, w większości przypadków, zagadnienia regulacyjne oraz nierzadko konsumenckie. Także i one podlegają prawu antymopolowemu, z czym, jak często pokazuje praktyka, mają problem. Zapewnienie ciągłego rozwoju i utrzymania poziomu innowacyjności prowadzi do tego, że korzystając z regulacji prawa własności intelektualnej, przemysłowej oraz patentów. Należy też podkreślić, że konieczne jest dla nich wypracowanie efektywnych i komplekso-

wych zagadnień informatycznych w kwestiach bezpieczeństwa i ochrony danych. Poniżej przedstawiono najbardziej strategiczne obszary działalności firm z branży chemicznej wraz ze wskazaniem, jak mogą one w nich działać i zmniejszać ryzyka z pomocą profesjonalnych kancelarii prawnych.

Compliance – zapobieganie przestępczości gospodarczej

W sytuacji, gdy Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów otrzymuje z rynku zawiadomienie o działaniach, które potencjalnie mogłyby świadczyć o naruszeniu prawa, zobligowany jest do przyjrzenia się sprawie. W wyniku postępowania kontrolnego Prezes UOKiK może nałożyć karę do 10% rocznego obrotu. Dlatego tak ważne są działania zapobiegające oraz obniżające ryzyko w tym zakresie.

Historia orzecznicza UOKiK wskazuje, że praktyki antymonopolowe na rynku szerego rozumianej chemii sprowadzają się przeważnie do zawierania przez uczestników tego rynku porozumień ograniczających konkurencję. Forma tego porozumienia może być dowolna (pisemna, ustna, nieformalna „gentlemen's agreement”, dorozumiana, wynikająca z praktyki) albo też mogą to być faktyczne działania, np. dzielenie się informacją poufną, celami marketingowymi i promocyjnymi, polityką cenową. Co istotne, przedsiębiorca może ponieść odpowiedzialność za działania antykonkurencyjne, nawet jeśli nie ponosi winy za działania swoich pracowników.

Podobnie ma się rzecz, jeżeli chodzi o wystąpienie na rynku negatywnego skutku danej praktyki – sam antykonkurencyjny cel jest wystarczający dla stwierdzenia naruszenia. Analogicznie, gdy skutkiem porozumienia jest naruszenie konkurencji, to podnoszenie, że nie miało ono antykonkurencyjnego celu będzie nieskuteczne. Wystąpienie takiego skutku jest wystarczające dla stwierdzenia naruszenia.

Znane są liczne decyzje UOKiK nakładające na firmy z branży chemicznej kary za naruszenie prawa konkurencji. Jedną z najgłośniejszych spraw na rynku chemii budowlanej było porozumienie zawarte przez

producentów farb z dystrybutorami sieciowymi. Jak ustalił UOKiK (decyzja nr DOK-107/2006 z 18 września 2006 r.), producent wysłał do przedstawicieli marketów budowlanych list informacyjny dotyczący mechanizmu funkcjonowania tzw. rabatów stabilizacyjnych, terminu ich obowiązywania oraz asortymentu, którego system miał dotyczyć. Jak wskazał UOKiK w swojej decyzji, w zamian za utrzymanie cen na poziomie sugerowanym przez producenta, markety miały otrzymać dodatkowy rabat, będący niczym innym, jak tylko premią za respektowanie cen sugerowanych.

Sankcją za nieprzestrzeganie cen sugerowanych była możliwość wstrzymania przez producenta dostaw wszystkich jego produktów. Za wykryte nieprawidłowości UOKiK nałożył na uczestników porozumienia kary, których łączna wysokość wynosiła 106 mln zł. Postępowanie sądowe, w związku z odwołaniami przedsiębiorców od decyzji Urzędu, zakończyło się wydaniem 12 czerwca 2015 r. przez Sąd Apelacyjny wyroku, którym został podtrzymany wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uznający decyzję UOKiK i jedynie zmniejszający wymiar kar.

W takich sytuacjach pomoc prawna wydaje się niezbędna. Konsultacja prawna na etapie sporu z UOKiK jest jednak spóźniona. Kluczowe jest wprowadzenie ogólnej procedury w zakresie prawa ochrony konkurencji. Poprzez określenie podstawowych zasad korporacyjnych i procesów w tym obszarze ryzyka, można zminimalizować ryzyko postępowania i nałożenia kary przez Prezesa UOKiK.

Kancelarie prawne mogą wskazać, gdzie w danej firmie takie ryzyka istnieją oraz zaproponować odpowiednie modele, które je zminimalizują. Z tej perspektywy ważne jest też przeszkolenie pracowników oraz przeanalizowanie praktyk firmy i modeli współpracy pod kątem potencjalnego naruszenia prawa antymonopolowego. Na dalszych etapach, gdy postępowanie jest już wszczęte, prawnicy mogą także reprezentować firmę w postępowaniach przed Prezesem UOKiK i Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Fot. Depositphotos, Wavebreakmedia

Postępowania regulacyjne – nadzór na branżę

Firmy z branży chemicznej podlegają pod najróżniejsze akty prawne, które regulują lub nadzorują ich działalność. Ma to miejsce na różnych odcinkach działalności firmy, czy to na poziomie samej produkcji – w przypadku produktów leczniczych; wprowadzenia do obrotu – w przypadku produktów biobójczych; obowiązku rejestracji i zbierania informacji – przy produkcji, imporcie substancji chemicznych lub specyfikacji produktowej na podstawie rozporządzenia REACH; oraz oznakowania – substancji niebezpiecznych, czy obrotu nimi. W kwestiach regulacyjnych zachodzą ciągle zmiany, które mają bezpośredni wpływ na działalność firm z branży chemicznej. Co więcej, zmiany te zachodzą nie tylko na poziomie prawa polskiego, ale również na poziomie prawa unijnego, które to bezpośrednio lub pośrednio, przez odpowiednią implementację w polskich przepisach, oddziałuje na polski przemysł chemiczny. To zaś powoduje, że trzeba na bieżąco śledzić zmiany w przepisach, a przy podejmowaniu decyzji wiedzieć, jakie zmiany są szykowane i to nawet z kilkuletnim wyprzedzeniem. We wdrażaniu przepisów regulacyjnych w firmie mogą pomóc wyspecjalizowane kancelarie prawne. Mając doświadczenie w obsłudze skomplikowanych spraw regulacyjnych, są one niezbędne w ewentualnym kontakcie z organami nadzoru, gdzie mogą reprezentować przedsiębiorstwa we wszelkich postępowaniach przed takimi organami. Często zdarza się też, że ewentualna niezgodność z przepisami ma charakter medialny, co źle wpływa na markę i wizerunek firmy. Czasami wręcz wykrycie niezgodności dokonywane jest przez klientów. W ta-

kich sytuacjach niezbędne jest nie tylko szybkie działanie w relacjach z państwowymi organami nadzoru, ale także natychmiastowe reagowanie na zaniepokojenie klientów. Co pewien czas media informują o sytuacjach wykrycia partii produktów jakiejś firmy, która okazała się szkodliwa. Od tego, jak zachowa się dana firma w pierwszych chwilach, często zależy w jaki sposób i jak szybko zakończy się medialne zainteresowanie jej przypadkiem oraz czy kontrahenci i klienci zapamiętają tę firmę jako odpowiedzialną i godną zaufania, czy też nie. Osobnym zagadnieniem jest sytuacja, w której na rynku znajdują się podróbione produkty danej firmy. Jesienią minionego roku odkryto, że w obrocie znajdują się podróbki nawozu azotowego jednego z głównych jego producentów. W takim wypadku firma musi szybko reagować, tak by jej klienci nie przerzucili na nią odpowiedzialności za przestępcze działania innych podmiotów i aby nie stracić wypracowanej jakości marki. Wówczas na pewno warto skorzystać z usług doświadczonych prawników, którzy wiedzą, jak postępować w podobnych sytuacjach i umieją doprowadzić do sytuacji, w której spółka poniesie jak najmniejsze straty.

Doradztwo regulacyjne

– tworzenie środowiska do rozwoju
Nieustanne zmiany regulacji prawnych, polityk w zakresie rozwoju technologii ekologicznych czy też szerszej ochrony środowiska powodują, że przemysł chemiczny stale musi się mierzyć ze zmieniającym się otoczeniem zewnętrznym. Jednakże nie musi być jedynie biernym obserwatorem tych zmian. Z pomocą doświadczonych kancelarii prawnych zdanie firm z branży chemicznej może stanowić ważny głos w decyzjach

odnoszących się do ich działalności oraz stanowić czynnik w kształtowaniu obowiązujących już przepisów.

Poprzez przeprowadzenie dogłębnej analizy obowiązujących przepisów, proponowanych zmian legislacyjnych, kancelarie są w stanie przygotować raporty regulacyjne, wskazując na wszelkie dostępne argumenty prawne i ekonomiczne, świadczące za danym rozwiązaniem, a także przygotować strategię, dzięki której można je osiągnąć na drodze prawnej. Oprócz tego kancelarie mogą przygotować projekt odpowiednich aktów prawnych, takich jak ustawy czy rozporządzenia. W działalności firm w ramach organizacji lobbystycznych w Polsce i w Unii Europejskiej kancelarie mogą także wspomóc proces tworzenia konkretnych strategii wspierających działania pozaprawne, w tym z zakresu public relations i komunikacji z mediami.

Ostatecznie, w przypadku uchwalenia przepisów niezgodnych z przepisami Konstytucji, prawem UE lub wiążącymi Polskę umowami międzynarodowymi, kancelaria może przygotować skargę konstytucyjną bądź skargę do Komisji Europejskiej za naruszenie prawa unijnego przez władze danego państwa członkowskiego.

Współpraca firm z branży chemicznej z kancelariami jest narzędziem dla dalszego rozwoju tego sektora, które to powinno być traktowane jako przewaga konkurencyjna, a nie dodatkowy koszt. Połączenie wiedzy branżowej, doświadczenia oraz ekspertyzy prawnej pozwala bowiem zbudować synergię umożliwiającą stabilny i bezpieczny wzrost marki i przedsiębiorstwa. ■

TOMASZ KACZYŃSKI

autor zajmuje stanowisko Senior Associate w Praktyce Life Sciences kancelarii Domański Zakrzewski Palinka